

EnergieNed

Een helder marktmodel voor klant en energiesector

Inhoudsopgave

1	Voorstel op hoofdlijnen	3
2	Uitwerking Leveranciersmodel	7
3	Uitwerking Metermarkt	12
4	Bewaking administratieve kwaliteit energiebranche	15

1 Voorstel op hoofdlijnen

Een helder marktmodel voor klant en energiesector

Binnen de energiesector bestaat de wens om de relatie tussen klant en energiebedrijven in de kleinverbruikersmarkt te vereenvoudigen. Hiermee samenhangende processen en interfaces worden vereenvoudigd. De op handen zijnde operationele splitsing van de shared-service-centers geeft een extra impuls aan deze wens.

Er bestaat een unanieme overeenstemming in de sector om de leverancier de centrale rol te geven in de relatie met de klant. De klant kiest de leverancier als centraal aanspreekpunt voor zijn energiezaken. De leverancier treedt als 'intermediair' op naar de betrokken netbeheerder voor het transport.

De leverancier is verplicht zorg te dragen voor juiste facturatie en afdracht van de transportkosten voor de klant aan de netbeheerder. Dit creëert eenvoud in de klant-leverancierrelatie en is een belangrijke basis voor optimale dienstverlening en goede marktwerking.

De netbeheerder blijft richting de klant verantwoordelijk voor de aansluiting en de leveringzekerheid. Dit betekent dat de klant rechtstreeks met netbeheerder contact houdt t.a.v. aanleg of mutatie van fysieke aansluitingen of het oplossen van storingen. Het leveranciersmodel verandert hier niets aan ten opzichte van het huidige marktmodel.

Een duidelijke meerderheid in de sector vindt daarbij dat de netbeheerder een centrale rol moet spelen in de metermarkt. De netbeheerder treedt zelf op als meetverantwoordelijke of wijst deze aan. Dit brengt duidelijkheid en daarmee versimpeling van processen richting klant en sector. De sector verwacht dat met deze stap sneller en effectiever kan worden overgegaan naar zogenaamde slimme meetsystemen.

Zonder aanvullende maatregelen zal de verwachte operationele splitsing¹ als gevolg van voorgenomen Energiewetgeving, tot een kostenstijging leiden door het wegvallen van synergievoordelen van Shared Service Centers binnen de geïntegreerde energieconcerns. In de Memorie van Toelichting op de Splitsingswet wordt deze kostenstijging geschat op minimaal 345 miljoen euro. De sector zoekt naar middelen om de toenemende complexiteit en kostenstijging te beperken binnen de kaders van nieuwe wetgeving.

Met de gewenste marktversimpeling zal er een klantvriendelijker dienstverlening, betere marktwerking en efficiëntere marktoperatie ontstaan.

Gewenste aanpassingen marktmodel

De sector heeft gezocht naar een marktmodel waarbij de relatie met de klant eenvoudig is en de marktwerking gewaarborgd en verbeterd wordt. Een marktmodel dat de huidige buitengewoon complexe processen, interfaces en daarmee gerelateerde omvangrijke stroom databerichten aanzienlijk simpeler maakt. Een belangrijk deel van de extra administratieve lasten en nadelige klanteneffecten als gevolg van de mogelijke operationele splitsing kan evenwel worden voorkomen.

Het leveranciersmodel als enig model

Eenvoud in de klant-leverancierrelatie zal marktwerking stimuleren en is de basis voor goede dienstverlening. Met de introductie van het leveranciermodel als enig model wordt de markt voor de eindgebruikers overzichtelijker. De klant heeft bij zijn gekozen leverancier één enkel aanspreekpunt voor zijn energielevering en transport en de daarbij behorende dienstverlening en facturatie. Randvoorwaardelijke aanvullende componenten op het leveranciersmodel zijn de invoering van het capaciteitsstarief voor transport en de aanpassing van het fiscaal regime met betrekking tot BTW-afdracht. Met beide componenten, waarop wij nader zullen ingaan, zullen

¹ De strenge eisen die als gevolg van de verwachte operationele splitsing ontstaan zullen de huidige synergie effecten die bereikt worden door gedeelde organisatie, systemen en processen teniet doen.

onnodig complexe facturatieprocessen worden voorkomen. Dit resulteert in een eenvoudiger factuur voor de klant, met een minder foutgevoelig en arbeidsintensief facturatieproces en een eenduidig transporttarief.

Het reeds ingezette proces, in samenwerking met DTe, van performance metingen van netbeheerders en leveranciers heeft voldoende prikkels door het principe van 'naming & shaming'. Ook is EnergieNed van mening dat in de contracten tussen netbeheerder en leverancier financiële prikkels moeten komen om te bevorderen dat men zich daadwerkelijk aan de afspraken houdt.

Een gereguleerde metermarkt

De vrije metermarkt maakt de energiemarkt zeer complex. In de praktijk treedt de netbeheerder echter zelf op als meetverantwoordelijke of wijst deze aan. De facto functioneert er blijkbaar geen metermarkt. Switch en datacollectie/distributieprocessen zijn daardoor onnodig complex.

Ook is duidelijkheid en regulering wenselijk om de introductie van slimme meetsystemen te garanderen. Deze slimme meetsystemen kunnen zowel voor leverancier (switchen, verhuizen, facturatie) en voor netbeheerder (allocatie, reconciliatie, fraudebestrijding en kwaliteit van voorziening) veel voordelen opleveren en daarmee voor de dienstverlening aan de klant.

De meerderheid van de sector streeft naar een gereguleerde metermarkt waarbij de netbeheerder de meetverantwoordelijkheid heeft.

EnergieNed wil genoemde verbeteringen doorvoeren en vraagt het ministerie van Economische Zaken, in afstemming met DTe, om genoemde voorstellen te ondersteunen, en de noodzakelijke wet- en regelgeving hiervoor aan te passen. EnergieNed zal de exacte invulling van de gewenste wijzigingen en de bijbehorende implementatie nader uitwerken.

Voorgestelde wijzigingen kort toegelicht

– Leveranciersmodel

Alle leveranciers in de kleinverbruikersmarkt voeren het leveranciersmodel in en alle netbeheerders ondersteunen dit als enig model. Klanten kiezen een leverancier die als single point of contact dient voor alle 'reguliere' energie diensten. De netbeheerder treedt alleen direct in contact met de klant in geval van storing en voor aanleg / beheer van de aansluiting.

Voordelen

- Helder model voor de klant: één leverancier, één factuur.
- Reductie van complexiteit processen: netbeheerders ondersteunen alleen het leveranciersmodel.
- Een deel van de extra administratieve lasten als gevolg van een mogelijke operationele splitsing wordt opgevangen: geen dubbele service- en facturatieorganisaties.

– Capaciteitstarief

Het capaciteitstarief is een vast bedrag voor de transportkosten per jaar. Op basis van de zwaarte van de aansluiting krijgen afnemers via de factuur van de leverancier een vast bedrag per jaar voor transport gefactureerd. Het capaciteitstarief is een voorwaarde voor de werking van het leveranciersmodel, maar biedt ook in het huidige marktmodel veel voordelen.

Op dit moment wordt een variant van het leveranciersmodel in de praktijk toegepast met het vigerende verbruiksafhankelijke kWh-tarief. Deze werkwijze houdt een zeer sterke ketenafhankelijkheid in en leidt tot hoge kosten van correctieprocessen en tot veel vertraging in de afhandeling als zich – en dat is onvermijdelijk – problemen voordoen. De huidige werkwijze wijkt substantieel af van het nu gewenste verplicht in te voeren Leveranciersmodel.

Zou de huidige situatie blijvend zijn dan dwingt dat tot een fundamentele herbezinning van

het model om het kosten- en foutenniveau alsmede doorlooptijden tot aanvaardbare proporties terug te brengen.

Bij overgang naar het capaciteittarief kunnen nadelige effecten op de hoogte van de factuur voor sommige eindgebruikers niet geheel voorkomen worden. Wel wordt het mogelijk nadelig effect beperkt voor de klanten met een laag verbruik.

Voordelen

- Simpeler factuur voor de klant: minder complexe factuurregels.
- Reductie van complexiteit processen: de administratieve interface tussen netbeheerder en leverancier zal minder dataverkeer en daarmee uitval en correcties hoeven te verwerken.
- Een groot deel van de extra administratieve lasten als gevolg van operationele splitsing wordt opgevangen: geen berichtenverkeer en dubbele facturatie administraties gebaseerd op meterstanden en verrekenperioden.

– Aangepast BTW regime

Voorts is het noodzakelijk het BTW-regime zodanig aan te passen dat de leverancier en de netbeheerder zelf verantwoordelijk zijn voor de afdracht van de BTW over levering respectievelijk transport. Dit voorkomt een complexe BTW-afdracht naar de fiscus en een complex onderling berichtenverkeer. Hoewel momenteel netbeheerders en leveranciers die met het leveranciersmodel werken op deze wijze de BTW afdragen, is dit niet conform de regelgeving en wordt deze situatie door de Belastingdienst vooralsnog gedoogd. Gevraagd wordt de huidige situatie in regelgeving vast te leggen. De totale belastingsom blijft ongewijzigd en is makkelijker terug te herleiden naar de werkelijk gefactureerde som.

Voordelen

- De klant ontvangt een begrijpelijke factuur. Het aangepaste regime bevordert de transparantie van de facturatie en geeft de leverancier meer vrijheid bij de opzet van de factuur.
- Reductie van complexiteit administratieve processen: er is geen extra berichtenverkeer noodzakelijk over de af te dragen gefactureerde BTW-bedragen. Met name processen met betrekking tot terugvordering van BTW naar aanleiding van correcties of afgeschreven facturen zullen leiden tot complexe processen en administraties als de voorgestelde maatregel niet doorgevoerd kan worden.

– Gereguleerde metermarkt

In de gereguleerde metermarkt is de netbeheerder verantwoordelijk voor het aanwijzen van de meetverantwoordelijke. Deze variant is een formalisering van de huidige feitelijke situatie waarbij de klant meetverantwoordelijke is maar de netbeheerder in vrijwel alle gevallen de meetverantwoordelijke aanwijst.

Voordelen

- Omdat er geen sprake is van switchen van meetverantwoordelijke kunnen alle procedures met betrekking tot het switchen van meetverantwoordelijke vervallen.
- Het succesvol introduceren van slimme meetsystemen en het benutten van de potentiële efficiencyvoordelen is afhankelijk van het volledig kunnen uitrollen van deze methodiek in het gehele marktgebied. Er zijn veel voordelen voor leverancier en netbeheerder, en uiteindelijk voor de eindgebruiker. Een gereguleerde metermarkt maakt het implementeren van deze meetsystemen beter mogelijk.
- Door in een geografisch gebied voor eenzelfde slim meetsysteem te kiezen wordt een adequate monitoring van energiestromen en bestrijding van fraude mogelijk.

Besparingen door aanpassing model

In de nabije toekomst zullen als gevolg van de operationele splitsing de kosten sterk stijgen. Er zijn schattingen gemaakt met welke bedragen deze stijging beperkt wordt als bepaalde aanpassingen van het marktmodel worden doorgevoerd. Deze berekeningen zijn gemaakt op twee verschillende manieren waarvan het resultaat vervolgens is gemiddeld. Bij een benadering is er uit gegaan van processen, berichtenverkeer en foutkansen, bij de andere zijn efficiencyverbeteringen op (sub-) afdelingsniveau geschat. Hierbij zijn de eenmalige investeringen in aanpassing van organisatie, processen en systemen niet meegenomen. Effecten van korte termijn verbeteringsvoorstellen die nu reeds in voorbereiding zijn, zijn hierbuiten gelaten aangezien deze verbeteringen in alle gevallen zullen worden doorgevoerd. Het totale voordeel van het pakket maatregelen - invoering verplicht Leveranciersmodel en capaciteitstarief en sluiting metermarkt - wordt geschat op om en nabij € 100 miljoen. Zou het netbeheerdersmodel gehandhaafd blijven bij invoering van de andere aanpassingen dan is de besparing aanzienlijk minder namelijk ca. € 55 miljoen.

Invoering van het Leveranciersmodel als enig model draagt in het totaal 15% van de besparingen bij en toepassing van het capaciteitstarief 30%. De combinatie van deze maatregelen genereert extra besparingen die 30% aan het totaal bijdragen. Deze relatief grote bijdrage aan het totaal ontstaat door het wegvallen van de facturering en bijbehorende activiteiten (correcties, incasso) bij de netbeheerder.

De vrije metermarkt vereist het proces "meetbedrijfswitch", het achterwege laten hiervan genereert 25% van de totale besparing. De kostenberekeningen zijn gemaakt uitgaande van 2% (120.000/jaar) switches.

De besparing die ontstaat doordat ter zijner tijd bij een gesloten metermarkt door de netbeheerders slimme meters worden geplaatst bij groepen klanten in plaats van door meetbedrijven op verzoek van de individuele klant is hierin niet meegenomen.

Verbeteringen op korte termijn

Om de leverancier meer regie over de meterstanden te geven, worden de volgende verbeteringen uitgewerkt, waarna deze op korte termijn kunnen worden ingevoerd. Dit staat los van de aanpassingen van het Marktmodel.

- brede acceptatie band van -50 tot + 100% bij de door de leverancier doorgegeven switchstanden; hierdoor zal het aantal 'onterechte' afwijzingen sterk kunnen dalen;
- aanpassingen van de berichten waarmee meetdata naar de leverancier gaan, zodat dit spoort met het principe dat verbruiken leidend zijn en standen informatief (conform de vernieuwde Meetcode);
- snellere, meer volledige en juiste uitwisseling van meetgegevens voor zowel switch- als verhuisproces en voor de periodieke afrekening, gericht op de facturatie aan de klant door de leverancier.

2 Uitwerking Leveranciersmodel

Gecombineerde invoering capaciteitstarief en leveranciersmodel: eenvoud voor de klant, minder complexiteit, meer markt

Voorstel EnergieNed

- ❖ Capaciteitstarief voor transport kleinverbruikersmarkt.
- ❖ Leveranciersmodel als enig facturatiemodel voor de kleinverbruikersmarkt.
- ❖ Aanpassing BTW-regels (acceptatie fiscaal BTW regime).
- ❖ Vereenvoudiging factuur.

De klant wenst een eenvoudige en overzichtelijke energiemarkt. Hij koopt elektriciteit en gas en wil dit op een duidelijke en te begrijpen factuur terug kunnen zien, zodat hij zich kan richten op hetgeen waarvoor de energiemarkt is geliberaliseerd: leverancierskeuze.

Vereenvoudiging voor de klant en het verminderen van de complexiteit in de administratieve processen in de kleinverbruikersmarkt staat voor EnergieNed voorop bij het voorstel voor een gecombineerde invoering van een capaciteitstarief voor transport en integrale facturatie door de leverancier (elektriciteit en gas).

Het afgelopen jaar heeft duidelijk gemaakt dat een deel van de huidige afspraken en structuren in de energiemarkt leidt tot complexe processen met veel informatie-uitwisseling tussen marktspelers (ketenafhankelijkheid) en een verhoogde kans op fouten. Het gevolg hiervan is niet alleen dat een deel van de klanten geconfronteerd wordt met de gevolgen van de administratieve problemen, maar ook dat een gedetailleerd en arbeidsintensief toezicht noodzakelijk wordt gevonden. De verplichte operationele scheiding van de administraties van de netbeheerder en de leverancier zal de situatie alleen maar meer complex maken.

Op termijn moet er naar gestreefd worden dat leveranciers zelf de optimale detaillering van de factuur kunnen bepalen, zodat deze aansluit bij de behoefte van de klant. Uiteindelijk zou de leverancier zelf moeten kunnen bezien op welke wijze hij transportkosten in de factuur verwerkt.

Bovendien biedt het de ruimte aan leveranciers om zich rond de presentatie van de factuur te onderscheiden. Eenduidige en begrijpelijke tarifiering en facturering draagt ook bij aan het realiseren van een meer robuust toezicht op hoofdlijnen aan de basis, hetgeen het toezicht sterk vereenvoudigt.

Voordelen

- ❖ Is duidelijk en te begrijpen voor de klant: één eenvoudige factuur, één aanspreekpunt.
- ❖ Resulteert in een gelijke concurrentiepositie voor alle leveranciers.
- ❖ Vereenvoudigt de administratieve processen: minder gegevensuitwisseling en minder kans op fouten.
- ❖ Toename efficiency in de gehele keten.

Duidelijk en te begrijpen voor de klant

Het volgens één model factureren, met uitsluitend het verbruik op basis van meterstanden, is eenduidig voor de klant en veel gemakkelijker te begrijpen en te overzien. Prijzen en aanbiedingen worden daardoor overzichtelijk en beter te vergelijken, waardoor de klant sneller en makkelijker een afgewogen keuze kan maken. Met vragen en klachten kan de klant bij één adres terecht, de leverancier. Voor technische activiteiten verbindt de leverancier de klant door naar de netbeheerder.

Gelijke concurrentiepositie voor alle leveranciers

Voor alle leveranciers geldt dat de kosten voor facturering, incassosico en klantenvragen

(waaronder doorverwijzen naar netbeheerder) volledig bij de leverancier zelf komen te liggen. De netbeheerders blijven voor het grootste deel van deze kosten gevrijwaard. Binnen de vangnetregulering (toets redelijkheid leveringstarieven door DTe) krijgt de leverancier ruimte voor deze additionele kosten.

Vereenvoudiging administratieve processen

Met de keuze voor het leveranciersmodel als enig model komt er voor de kleinverbruikersmarkt één facturatie systematiek.

De invoering van het capaciteitstarief voor transport reduceert de ketenafhankelijkheid tussen leverancier en netbeheerder aanzienlijk, waardoor minder berichtenverkeer noodzakelijk is en de kans op fouten wordt gereduceerd.

Tevens dienen de leverancier en de netbeheerder de afdracht van de BTW apart en onafhankelijk van elkaar plaats te kunnen laten vinden ten einde een complexe BTW-afdracht, een complex onderling berichtenverkeer en onnodige beperking van de leverancier bij de opzet van de factuur te voorkomen.

Toename efficiency in de gehele keten

De invoering van een capaciteitstarief in combinatie met het leveranciersmodel als enig model levert enerzijds bij de netbeheerder een belangrijke efficiëncyslag op en anderzijds worden administratieve activiteiten vanuit het gereguleerde deel van de markt verschoven naar de vrije markt.

De efficiency bij de netbeheerder wordt met name gerealiseerd doordat met het capaciteitstarief verscheidene processen eenvoudiger worden. Daarnaast vindt bij het toepassen van één facturatie systematiek een gedeeltelijke verschuiving van activiteiten van de netbeheerder naar de leverancier plaats in die gevallen waar de netbeheerder zelf factureert.

Bij de kosten voor facturering, die volledig bij de leverancier komen te liggen, vindt vervolgens een efficiëncyslag plaats, omdat leveranciers hierop kunnen concurreren.

Bijdrage overheid

Om dit mogelijk te maken moeten de voorgestelde maatregelen volledig en eenduidig worden doorgevoerd, zodat niet meerdere modellen naast elkaar kunnen bestaan. Dit vereist aanpassing van de regelgeving door zowel het ministerie van Economische Zaken en DTe (capaciteitstarief voor transport en verplichting leveranciersmodel) als het ministerie van Financiën (fiscaal BTW regime). Beide ministeries kunnen hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan een efficiënter marktmodel en het verminderen (voorkomen) van administratieve lasten voor het bedrijfsleven.

Voorwaarden en aandachtspunten bij invoering leveranciersmodel

- ❖ Zonder capaciteitstarief geen leveranciersmodel: te complex en te hoge kosten.
- ❖ Instemming fiscaal regime BTW-afdracht: vermijd zeer complex afstemmingsproces en voorkom hoge administratieve lasten.
- ❖ Maatregelen om inkomenseffecten te dempen en te beperken.
- ❖ Effecten op tarieven vooraf met DTe vaststellen.
- ❖ Consistentie in beleid (één factuur voor klant).
- ❖ Aanpassen TarievenCode in verband met lasten leveranciersfaillissement.
- ❖ Zorgvuldig implementatietraject.

Voor de realisatie van de door EnergieNed voorgestelde vereenvoudiging van de administratieve processen ten behoeve van een efficiënter marktmodel zal aan een aantal voorwaarden moeten worden voldaan.

Zonder capaciteitstarief geen leveranciersmodel: te complex en te hoge kosten

Het capaciteitstarief betekent voor de transportkosten een vereenvoudiging naar een vast bedrag per jaar, zonder ingewikkelde verrekening van de voorschotten voor transport op basis

van de definitieve kWh'en bij jaar- en eindnota's. De gecombineerde aanpassing levert een veel eenvoudiger en minder arbeidsintensief administratief proces op, hetgeen veel minder gevoelig is voor fouten. Bij het invoeren van het leveranciersmodel als enig model zonder dat het capaciteitstarief is geïntroduceerd, ontbreekt de mogelijkheid voor de gewenste vereenvoudiging van de administratieve processen.

Door het wegvallen van synergie voordelen van de 'shared service centers'² zal, bij het niet kunnen toepassen van het capaciteitstarief, een explosieve stijging van de gegevensuitwisseling ontstaan en wordt de kans op fouten sterk vergroot. Het betreft een stijging van het berichtenverkeer met ongeveer 252 miljoen berichten (57 miljoen facturatieregels waarvoor vier berichten nodig zijn en een verwacht correctiepercentage van 10%), vijf maal de omvang van het berichtenverkeer voor verhuizen. Een groot deel van de te realiseren kostenbesparing gaat verloren en het kostenniveau zal zelfs flink toenemen.

Instemming fiscaal regime BTW-afdracht: vermijd zeer complex afstemmingsproces en voorkom hoge administratieve lasten

De oorzaken van een toename van de administratieve lasten als gevolg van een ongunstig fiscaal regime zijn gelijk aan die bij het ontbreken van het capaciteitstarief, namelijk een enorme toename van het berichtenverkeer.

Ten einde een complexe BTW-afdracht en een omvangrijk onderling berichtenverkeer te voorkomen, is instemming van het Ministerie van Financiën vereist. Met die instemming kunnen de leverancier en de netbeheerder de afdracht van de BTW apart en onafhankelijk van elkaar laten plaatsvinden. Dit levert een belangrijke bijdrage aan de bovengenoemde voordelen. Hoewel momenteel netbeheerders en leveranciers met het leveranciersmodel op deze wijze de BTW afdragen, is dit niet conform de regelgeving en wordt deze situatie door de Belastingdienst vooralsnog gedoogd. Gevraagd wordt de huidige situatie in regelgeving vast te leggen.

Gezien het feit dat de totale belastingsom intact blijft, is er geen budgettaire reden om instemming te onthouden. Hiermee wordt tevens een belangrijke bijdrage geleverd aan de administratieve lastenverlichting bij het bedrijfsleven.

Over dit onderwerp is een aparte gedetailleerde analyse beschikbaar. Zie hiervoor de separate bijlage *Het leveranciersmodel en BTW* te raadplegen op www.energiened.nl onder Publicaties.

Er is een aantal factoren dat de kosten van de bij het leveranciersmodel behorende berichtenverkeer bepaalt: (1) percentage uitval en correctie op factuurregels, (2) percentage uitval en correctie dat handmatig moet worden verwerkt, (3) percentage extra complexiteit door ongunstig BTW regime en (4) eenmalige bouwkosten van systemen.

Uit een analyse van buitenlandse energiemarkten (zie hierna) komt naar voren dat in geen enkele van de onderzochte markten een leveranciersmodel is gecombineerd met een zeer uitgebreid berichtenverkeer. Bij deze markten wordt er op verschillende manieren voor gezorgd dat er ondanks het ontbreken van een capaciteitstarief, geen omvangrijke informatie-uitwisseling tussen leveranciers en netbeheerder(s) op gang komt. De leverancier is bijvoorbeeld niet verplicht de transportkosten op de eindfactuur van de klant weer te geven, dan wel bestaat er geen rechtstreeks contract tussen klant en netbeheerder of heeft de markt beschikking over een centraal aansluitregister. Deze voorwaarden ontbreken in de Nederlandse markt.

Uitgaande van het door EnergieNed voorgestane integrale leveranciersmodel is er voor de uiteindelijke implementatie slechts één mogelijkheid denkbaar: het leveranciermodel met capaciteitstarief en een in de praktijk uitvoerbaar fiscaal regime.

Vergelijking buitenland: geen complex berichtenverkeer

In een quick-scan is gekeken naar een aantal markten waar het leveranciermodel als enig model wordt gevoerd. Daarbij is onderzocht hoe de tariefstructuren en facturatieprocessen van

² De strenge eisen die als gevolg van de verwachte operationele splitsing ontstaan zullen de huidige synergie effecten die bereikt worden door gedeelde organisatie, systemen en processen te niet doen.

de transportkosten verlopen. In veel van onderzochte markten met leveranciersmodel is het gebruikelijk om de transportkosten op basis van meterstanden te tarifieren. Er is bij deze markten echter op verschillende manieren voor gezorgd dat er geen grote hoeveelheid berichtenverkeer op gang komt. Geen enkele van de onderzochte markten heeft een leveranciersmodel gebaseerd op uitgebreid berichtenverkeer. De leverancier is daarnaast veelal niet verplicht deze gegevens voor de eindfactuur van de klant te gebruiken, dan wel heeft de markt beschikking over een centraal aansluitregister. In de onderzochte markten wordt extreem intensief berichtenverkeer voorkomen door [1] een centraal aansluitregister (5 van 8 markten), [2] verbruiksonafhankelijk tarief (2 van 8 markten) en [3] vrije keuze leverancier van klant-facturatie t.a.v. transportkosten (6 van 8 markten).

Bij de succesvolle vrije markten in Engeland, USA Texas en USA Georgia werkt men met een centraal aansluitregister en met vrije keuze van de leverancier voor de wijze van facturatie van transportkosten. In Engeland en Georgia is bovendien het leveranciersmodel het enige model en hanteert men een vorm van het capaciteitstarief.

Maatregelen om inkomenseffecten te dempen en te beperken

Invoering van het capaciteitstarief kent een geringe verschuiving in de transportkosten bij verschillende verbruiksniveaus. Voor gas is deze overgang al ingang gezet en zijn de ervaringen zeer positief. Bij elektriciteit zal met name bij een laag verbruik relatief meer voor de beschikbaar gestelde capaciteit moeten worden betaald. Op de totale energienota (levering, aansluiting, transport, meter en belastingen) blijft de gemiddelde stijging echter beperkt. Onderzocht is wat de gevolgen zijn voor verschillende afnemersgroepen wanneer alle transportafhankelijke kosten voortaan volledig bestreden worden uit een tarief per eenheid capaciteit.

EnergieNed is van mening dat inkomenseffecten door invoering van het leveranciersmodel voor een groot deel zijn op te vangen. Exacte uitwerking zal in nauw overleg met het ministerie van Economische Zaken en DTe plaatsvinden. Een effectieve optie om de gevolgen van de invoering van het capaciteitstarief te neutraliseren is een budgettaire neutrale aanpassing van de Energiebelasting door een verschuiving tussen vaste en variabele component. Voorgaande wordt nader uitgelegd en onderbouwd in een uitgebreide rapportage over de invoering van een capaciteitstarief. Zie hiervoor de separate bijlage *Toepassing capaciteitstarief voor verschillende afnemersgroepen* te raadplegen op www.energiened.nl onder Publicaties.

Effecten tarieven vooraf met DTe vaststellen

Het is van belang om de korte en lange termijn effecten op de tarieven van netbeheerders en leveranciers vooraf met DTe te bespreken en vast te stellen. Voorkomen moet worden dat voorziene effecten door partijen niet worden verwacht en worden afgewezen, waardoor ongewenste situaties ontstaan.

Consistentie in beleid (één factuur voor klant)

Het voorstel richt zich op een capaciteitstarief voor transport en de integrale facturering door de leverancier. Het gehele pakket aan maatregelen ter verbetering van de marktwerking behelst diverse terreinen. Voorkomen moet worden dat maatregelen op andere terreinen (zoals onder andere de metermarkt) de voorwaarden voor het leveranciersmodel ondergraven. Bijvoorbeeld doordat naast de netbeheerder en de leverancier een derde partij opstaat die eveneens een onderdeel van de energiefactuur gaat factureren, bijvoorbeeld ten behoeve van meetdiensten.

Aanpassing van de TarievenCode in verband met lasten leveranciersfaillissement

Voor het realiseren van een gelijke concurrentiepositie is het van groot belang dat ook na de invoering van het integrale leveranciersmodel, de aanpassing van de TarievenCode zoals nu door DTe vastgelegd in het ontwerpbesluit garantstelling leveranciersmodel- van kracht blijft. Hierdoor is dan geen garantstelling van de leverancier richting netbeheerders meer nodig.

Zorgvuldig implementatietraject

Zoals aangegeven zal een implementatie van het capaciteitstarief voor transport niet na de invoering van het integrale leveranciersmodel moeten plaatsvinden (fasering andersom is eventueel wel mogelijk). Belangrijke onderdelen van dit implementatietraject -naast het invullen van de reeds genoemde voorwaarden- zijn (1) de aanpassingen van de administratieve systemen bij netbeheerder en leverancier, (2) de ontwikkeling en het testen van het noodzakelijke berichtenverkeer (Edine en ECH), (3) vaststellen van de uitvoeringsovereenkomst tussen netbeheerders en leveranciers. Daarnaast verdienen ook andere onderwerpen aandacht. EnergieNed is voornemens om, ten behoeve van aanvullende noodzakelijke afspraken en verdere vereenvoudiging, in het implementatietraject nog met nadere voorstellen te komen voor de onderstaande aandachtspunten. Wanneer noodzakelijk zal ook hiervoor de medewerking van het ministerie van Economische Zake en DTe worden gevraagd.

Overzicht aandachtspunten voor nadere uitwerking

- Afwijkende positie van kleinverbruikers die onderdeel zijn van een multi-site contract (analoog aan vangnetregulering).
- Tijdige betaling van de transportvergoedingen door de leverancier aan de netbeheerder (afspraken over maatregelen bij wanbetaling -verhoging openstaand bedrag met een boeterente- en afhandeling disputen).
- Tijdige aanlevering gegevens ten behoeve van facturatie door netbeheerder aan leverancier (afspraken over financiële prikkel bij niet tijdig aanleveren).
- Ook overige netgebonden variabele tariefcomponenten omzetten naar vast bedrag; tarief systeemdiensten verbruiksonafhankelijk (of rechtstreekse afdracht door leveranciers aan TenneT).
- Aandacht voor facturering meterkosten en terugleververgoedingen (zoveel mogelijk vasthouden aan principe van één factuur).
- Aandacht voor positie meelifters bij netbeheerders.

Tijdsplanning

Voorafgaand aan de start van het implementatietraject en de invoering zal duidelijk moeten zijn of de noodzakelijke aanpassingen van wet- en regelgeving ook daadwerkelijk doorgang zullen vinden. In het vaststellen van een tijdsplanning zal hiermee rekening moeten worden gehouden. De volgende inschatting kan hiervoor worden gemaakt.

Traject	Activiteiten	
Aanpassingen van wet- en regelgeving	Opstellen wetsvoorstel en behandeling Parlement (t.b.v. capaciteitstarief en leveranciersmodel)	Afgerond: zomer 2006
Aanpassingen codes en beleidsregels	Opstellen wijzigingsvoorstellen en vaststellingsprocedure	Afgerond: najaar 2006
Implementatietraject	Start na afronding wet- en regelgeving: aanpassingen administratieve systemen, ontwikkeling en testen berichtenverkeer, vaststellen uitvoeringsovereenkomst	Afgerond: najaar 2007
Invoering	<ul style="list-style-type: none">- Uiterste startdatum invoeringstraject capaciteitstarief (eerdere overgang mogelijk wanneer individueel gewenst en te regelen)- Verplichte overgang naar leveranciersmodel (eerdere overgang mogelijk wanneer individueel gewenst en te regelen)	1 januari 2007 1 januari 2008

Het definitief vaststellen van de tijdsplanning zal in overleg tussen het ministerie van Economische Zaken, DTe, B'con en EnergieNed plaatsvinden. Een dergelijke planning zal moeten worden afgestemd op de benodigde activiteiten voor andere aanpassingstrajecten, zoals de (administratieve) splitsing tussen netbeheerder en leverancier, eventuele maatregelen voor de metermarkt, enzovoorts.

3 Uitwerking Metermarkt

Vereenvoudiging en innovatie op de metermarkt

Voorstel EnergieNed

- ❖ Duidelijkheid geven over aanwijzing van de meetverantwoordelijke
- ❖ Verbetering procedures
- ❖ Scheppen voorwaarden voor brede invoering van slimme meters

De meter en meterstanden vormen een cruciale schakel in de energiemarkt. Bij een streven naar vereenvoudiging past het derhalve om hiernaar te kijken. De huidige regelgeving heeft niet geleid tot de vrije metermarkt die de opstellers van de regelgeving destijds voor ogen stond, er zijn geen nieuwe aanbieders op de markt gekomen en slechts enkele tientallen switches uitgevoerd. In de praktijk toont de klant geen interesse voor de meter en wordt in vrijwel alle gevallen gebruik gemaakt van de desgevraagd-constructie in de wet, waardoor de netbeheerder zelf optreedt als meetverantwoordelijke of een meetverantwoordelijke aanwijst. Geconstateerd kan worden dat de procedures die zijn opgesteld om de vrije metermarkt te faciliteren een toename in de complexiteit veroorzaken, terwijl daar in fase 3 slechts marginaal gebruik van gemaakt wordt.

Verder bestaat de wens om de bestaande meters te vervangen door een slim meetsysteem waarbij het mogelijk is om:

- meters periodiek en op verzoek op afstand uit te lezen;
- installaties collectief op afstand te schakelen en/of te dimmen;
- fraude te bestrijden;
- de kwaliteit van de voorziening te monitoren.

Het tot stand brengen van een slim meetsysteem in verband met het realiseren van de genoemde functionaliteiten is alleen mogelijk als het voor 100 % kan worden uitgerold en als de netbeheerder in staat is om de meetdata van verschillende leveranciers in één geografisch gebied te monitoren. Ook is er een groot kostenvoordeel te behalen door het schaalvoordeel van een volledige uitrol en het combineren van alle genoemde faciliteiten.

Geconstateerd moet worden dat het uitsluitend bij de netbeheerder beleggen van de meetverantwoordelijkheid zowel zal leiden tot een sterke reductie van de complexiteit als een goede basis biedt voor de introductie van een slim meetsysteem.

Vraagstelling

De gewenste vereenvoudiging in de energiemarkt is voor EnergieNed aanleiding geweest om zich te beraden over de vraag of klanten de vrijheid moeten behouden om zelf een meetverantwoordelijke aan te wijzen.

Bij de beantwoording van deze vraag zijn de volgende criteria gehanteerd:

- de metermarkt dient ondersteunend te zijn aan de energiemarkt;
- klanttevredenheid;
- reductie complexiteit;
- juiste prikkels bij de juiste partijen;
- innovatie gericht op de energiemarkt.

Ondersteuning energiemarkt

Het hebben van een vrije metermarkt is geen voorwaarde voor het goed functioneren van de energiemarkt. Wel is het van belang dat de leverancier in verband met facturering en verwerking van switches en verhuizingen tijdig kan beschikken over gevalideerde meetdata.

Klanttevredenheid

De beleving van de klant is dat de meter een onderdeel is van de aansluiting van de

netbeheerder. Hij wordt echter lastig gevallen met het maken van een keuze die voor hem geen zichtbare voordelen oplevert. Bij nieuwe installaties bestaat het risico dat het proces van inhuizen wordt verstoord omdat er nog geen meetverantwoordelijke is aangewezen. Door het reguleren van de metermarkt wordt de situatie voor de klant eenvoudiger. Omdat het verminderen van de complexiteit ook leidt tot minder fouten, zal ook dat de klanttevredenheid ten goede komen.

Complexiteit

De huidige (en de nog nader uit te werken) procedures die nodig zijn om de vrije metermarkt te faciliteren, veroorzaken een toename in de complexiteit. Dit geldt niet alleen voor de procedures voor het switchen van meetverantwoordelijke, maar ook voor verhuisprocedures die complexer worden omdat ook de meetverantwoordelijke daarbij een rol speelt.

Juiste prikkels

In de huidige situatie levert de vrije markt geen prikkel tot het leveren van een goede prestatie door de meetverantwoordelijke. De kosten van onjuiste of niet tijdige data vallen grotendeels bij de leveranciers en netbeheerders. Indien de metermarkt een netbeheerderstaak wordt, kan de DTe effectief toezicht uitoefenen op de meetverantwoordelijken.

Voortvarende invoering innovatieve meters

Het met 100 % dekking realiseren van een systeem waarmee het mogelijk is om periodiek (bijvoorbeeld eens per maand) en op verzoek (bij verhuizing of switch) werkelijke meterstanden te genereren is alleen mogelijk binnen een gereguleerd systeem waarop voldoende effectief toezicht wordt uitgeoefend.

De netbeheerders hebben zich gecommitteerd aan het volledig overgaan op innovatieve meters. De realisatie kan in 2010 zijn afgerond. Een voordeel hierbij is ook dat de kosten van het huis-aan-huis ombouwen van de meter veel lager zijn dan wanneer dit willekeurig verspreid over het land op initiatief van de klant gebeurt. Alleen bij die voortvarende werkwijze is de investering van 1 miljard euro binnen een redelijke termijn terug te verdienen.

De keuze van EnergieNed

Op grond van deze criteria kiest een duidelijke meerderheid van de leden van EnergieNed ervoor om de metermarkt zodanig te reguleren dat de netbeheerder verantwoordelijk wordt voor de aanwijzing van de meetverantwoordelijke. Een minderheid van de energiebedrijven alsmede een aantal nieuw toegetreten meetverantwoordelijken zijn van mening dat de metermarkt vrij moet blijven.

De partijen zijn het er verder over eens dat het dataverkeer ten behoeve van de facturering moet worden verbeterd. Daarvoor is het noodzakelijk dat de meetdata rechtstreeks van de meetverantwoordelijke aan de leverancier wordt gezonden.

Verder is afgesproken dat onderzocht zal worden hoe met multisite-klanten moet worden omgegaan.

Tijdpad voor de realisatie

- Bevriezen huidige markt; om te voorkomen dat er op basis van het huidige model nog grote aantallen meetverantwoordelijke-switches zullen plaatsvinden is het nodig om de huidige markt op zo kort mogelijke termijn te bevriezen.
- Overleg over functionaliteiten; om rekening te houden met de wensen van de leveranciers is het noodzakelijk om, voordat de functionaliteiten worden vastgelegd in de codes, tussen de netbeheerders en leveranciers overeenstemming te bereiken over de gewenste functionaliteiten.
- Optimalisatie van processen om huidige knelpunten weg te nemen.
- Aanpassing wettelijke regelingen en codes; de verplichting voor netbeheerders ligt dan vast.
- Invoering netbeheerdersvariant nadat de regelingen en codes zijn vastgesteld.

Transitie van bestaande meters naar een slim meetsysteem

In de codes wordt vastgelegd welke functionaliteits-eisen aan het meterpark gesteld worden en vanaf welk tijdstip de netbeheerder ervoor moet zorgen dat deze gerealiseerd zijn. Te denken valt aan:

- het op afstand schakelbaar maken van alle elektriciteitsaansluitingen;
- het periodiek en op aanvraag op afstand afleesbaar zijn van alle meetinrichtingen.

4 Bewaking administratieve kwaliteit energiebranche

B'con: Verbetering operationele aansturing en monitoring bedrijven

Voorstel EnergieNed

- ❖ Kiezen voor verbeteringen met direct resultaat.
- ❖ Versterking operationele aansturing door B'con.
- ❖ Monitoring administratieve processen op brancheniveau voortzetten.
- ❖ Start met monitoring van de administratieve performance op bedrijfsniveau.

Over de voorstellen tot verbeteringen die reeds op korte termijn kunnen worden gerealiseerd zijn goed functionerende afspraken gemaakt binnen de energiesector, en in het verlengde daarvan met het ministerie van Economische Zaken en de DTe. Het pakket van afspraken heeft betrekking op de bestuurlijke en organisatorische aansturing door B'con, de organisatie die is belast met de bewaking van de kwaliteit van de administratieve processen in de energiebranche, alsmede op een aantal concrete verbeteringen in de bestaande processen en werkwijzen. Nieuw is ook dat is besloten B'con de opdracht te geven tot monitoring van de administratieve processen op bedrijfsniveau. Daardoor kan B'con niet alleen op brancheniveau, maar ook voor de afzonderlijke bedrijven vaststellen wat de administratieve performance is en welke problemen van algemene aard zijn of bedrijfsgebonden; bedrijven kunnen zo de eigen prestaties ook beter vergelijken met de gemiddelde prestaties op brancheniveau.

B'con heeft deze zomer het Operational Committee ingesteld. Hierin hebben op directie- c.q. bestuursniveau vertegenwoordigers van de energiebedrijven zitting die eindverantwoordelijkheid dragen voor de operationele bedrijfsvoering. De operationele planning en uitwerking van voorstellen die een structurele en significante aanpassing van de huidige processen en systemen betekenen, zoals het leveranciersmodel in combinatie met het capaciteitstarief, zullen door het Operational Committee worden vastgesteld. De nadere uitwerking van deze voorstellen zal door B'con worden uitgevoerd. Voor deze uitwerking zal binnen B'con een werkgroep worden geformeerd met leden van de deelnemende bedrijven. Vooralsnog wordt hiervoor niet de Issuecommissie van B'con ingezet.

Ook ten aanzien van de versterking van de aansturing van B'con zijn maatregelen genomen die het draagvlak en de effectiviteit hebben doen toenemen, met name door de versterkte vertegenwoordiging van die functionarissen in de sector die direct verantwoordelijk zijn voor de implementatie van verbeteringen.

Binnen deze ontwikkeling past dat binnen B'con adviezen en bindende besluiten over implementatie-aspecten en daaraan gerelateerde issues genomen kunnen worden.

Het besluitvormend orgaan van B'con blijft voorlopig de deelnemersraad. De leden van deze deelnemersraad dienen binnen hun organisatie een zodanige positie te hebben dat zij besluiten van de deelnemersraad kunnen (laten) doorvoeren.

Bij hun overwegingen wordt rekening gehouden met politieke verhoudingen en ontwikkelingen in de energiesector.

De leden van de deelnemersraad kunnen de implementatie-consequenties van de voorstellen voor de operatie van de bedrijven overzien. Zij zijn bij voorkeur geen processpecialisten.

Monitoring op bedrijfsniveau

In het kader van de monitoring van de administratieve processen op bedrijfsniveau is de volgende werkwijze vastgesteld.

- Voor het monitoren van de performance van de processen switchen, verhuizen, einde levering en periodieke meetdata, op bedrijfsniveau zullen door de bedrijven rapportages aan B'con worden aangeleverd. Deze monitor geeft inzicht hoe de bedrijven presteren bij de intercompany gegevensuitwisseling die behoren bij bovengenoemde processen. De rapportages zullen of door ECH of door de Edine partijen aan B'con worden verstrekt. De

bedrijven die gebruik maken van ECH zullen daartoe opdracht geven middels hun deelnemers in de klantenraad ECH.

- Voor het realiseren van monitoring op bedrijfsniveau door B'con zullen geen grote extra investeringen gedaan hoeven worden.
- Binnen de rol van B'con past het om individuele bedrijven te benaderen om hun performance te verbeteren als daar andere spelers in de sector last van ondervinden. De bedrijfsmonitor wordt niet gebruikt door B'con om op welke wijze dan ook naming en shaming toe te passen om zo de performance van individuele bedrijven te verbeteren. Het is de verantwoordelijkheid van de directies van de individuele bedrijven om te bepalen hoe ze omgaan met de terugkoppeling van B'con m.b.t hun functioneren in de sector ketenprocessen.
- Benchmark rapportages zijn mogelijk om de prestaties van de bedrijven te vergelijken met elkaar en verbeteringen te stimuleren.
- Analyse van bedrijfsspecifieke prestaties en de verschillen hiertussen maakt het mogelijk om generieke knelpunten te onderscheiden van bedrijfsspecifieke knelpunten.
- Rapportages sluiten aan bij de overleggen die binnen B'con verband zijn ingericht ten behoeve van de optimalisatie van de ketenprocessen (Issue commissie, Commissie sectorplanning en Escalatiemanagement).
- B'con zal geen sectorrapportages aan de DTE versturen waaruit het functioneren van de individuele bedrijven kan worden beoordeeld. De huidige sectorrapportages (totaalgegevens voor de gehele energiesector) worden door B'con aan DTe verstuurd.

Definities voor de Codata verzoeken van DTE

B'con zal behulpzaam zijn bij het definiëren van definities en vaststelling van de betrouwbaarheid van de gegevens die bedrijven aan DTe moeten leveren indien daar bij de bedrijven in hun overleg met DTe behoefte aan bestaat. De DTe-voorschriften hiervoor worden vastgelegd in de zogeheten Codata.

Federatie van Energiebedrijven in Nederland

Utrechtseweg 310
6812 AR Arnhem
Postbus 9042
6800 GD Arnhem
Telefoon 026 - 356 94 44
Fax 026 - 446 01 46
E-mail ened@energiened.nl
Internet www.energiened.nl

Informatie over de inhoud van deze publicatie:

ir.dr.s. J.J. Damsté
Telefoon: 026 – 356 33 65
E-mail: hdamste@energiened.nl

31 augustus 2005

EnergieNed Federatie van Energiebedrijven in Nederland is de brancheorganisatie voor alle bedrijven die in Nederland actief zijn in productie, transport, handel of levering van gas, elektriciteit en/of warmte. De federatie behartigt de belangen van de aangesloten bedrijven. EnergieNed is aanspreekpunt voor overheid, politiek en belangenorganisaties voor bedrijfsleven, consumenten en milieu. Namens de leden voert EnergieNed op nationaal en internationaal niveau de dialoog met deze 'stakeholders'.